Uredništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3, na dvorišču, I. nadstropje.

* *

Rokopisi se ne vračajo.

* *

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

* *

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

* *

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

* *

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3.

Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25·—
polletno . . . K 12·50
četrtletno . . . K 6·30
mesečno . . . K 2·10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28·—
za **vse druge** dežele i. **Ameriko** K 30·—
Naročnina se pošilja vnaprej.

Za **oglase (inserate)** se plačuje od čveterostopne petit vrste po 12 h, za večkraten natis primeren popust.
Posamezna štev. stane 10 h.

Štev. 298. | Telefonska številka 65. | Celje, v četrtek, dne 30. decembra 1909. | Čekovni račun 48.817. | Leto I.

Misjon v Žalcu.

Dosedaj smo mislili, da imajo misjoni v katoliški cerkvi namen, poglobiti versko prepričanje in verski čut ter s posebno živimi besedami navajati vernike h katoliškemu življenju v smislu Kristusovih in katoliške cerkve naukov. Zadnji misjon v Žalcu pa, katerega so priredili ljubljanski jezuitje 8 dni pred Božičem, je pokazal, da imajo misjoni namen, nahujskati prebivalstvo zoper vse, kar ni klerikalno, in z nizkotnimi ter zavrgljivimi sredstvi vzbuditi v ljudeh sovraštvo do onih, ki se ne podvržejo slepo vsakemu povelju farovža ali kaplanije. Osem dni se je hujskalo, zmerjalo, zabavljalo in žalilo s prižnice in v spovednicah in uporabil se je razun tega novi način agitacije, namreč obiskovanje posamnikov v stanovanju v svrho nemotenega hujskanja in podpihovanja.

Očividno so gospodje, kateri so inscenirali misjon, mislili, da stojimo pred razpustom državnega zbora in da bodo kmalu volitve in da je tedaj na mestu in potrebno, da se pod krinko pobožnega misjona preparira prebivalstvo napredne spodnje Savinske doline za te volitve. Trije ljubljanski jezuitje so napadali v spovednici in s prižnice naprednega državnega poslanca Robleka, inscinirali pravcato vojno zoper napredno časopisje in z nizkotnimi pavšalnimi obrekovanji uvedli boj zoper napredne organizacije in posamezne naprednjake.

O poslancu Robleku se je reklo s prižnice pred zbranim ljudstvom dobesedno: „Naš poslanec je brezverec in krivoverec, on se poteguje za svobodno šolo.“ Ker je pa v trgu Žalcu in celi okolici tudi med občinstvom klerikalnega naziranja splošno znano, kako vzorno versko živi ravno poslanec Roblek in vsa njegova rodbina, je zavladalo med ljudstvom v cerkvi in pozneje v celem Žalcu in okolici zaradi te nesramne laži silno ogorčenje in razburjenje. Mnogi so zaraditega takoj zapustili cerkev in se niso več udeležili misjona. Pa ne samo to, pri spovedi se je direktno pozivalo ljudi, da morajo zapustiti Roblekovo hišo, češ da je on brezverec, pod čigar streho dober kristjan ne sme stanovati.

Ravnotako se je napadalo druge naprednjake in napredno časopisje. Neštetokrat se je reklo s prižnice, da pomeni izraz naprednjaki toliko kakor liberalci, to je krivoverci, ki so brez Boga. Primerjalo se jih je z osli, psi in svinjami, češ da ravno tako malo verujejo kakor te živali. Reklo se je, da so napredni trgovci in krčmarji sami goljufi, napredne krčmarice in natakarice, ki so v naprednih gostilnah, same vlačuge.

O Zvezi slovenske napredne mladine se je reklo, da je sama hudičeva, da se dekleta vlečejo na shode te zveze, kjer jih napredni dijaki zapeljujejo. Reklo se je izrecno, da so se žalska dekleta „vlekla“ na shod v Gotovljah. **Imenovalo se je ta dekleta vlačuge in ciganice.**

Reklo se je nadalje, da se bo štajerske naprednjake tako ubilo, kakor se je kranjske in da zajemajo ljudje naprednega mišljenja svojo vedo iz svinjskega korita v Celju, kjer izhajata narodna časopisa, pod katerima se skriva hudič in satan, proti kateremu ne pomaga tudi ne križ na steni (!), ako imaš napreden časopis na mizi. Pri spovedi se je seveda obdelavalo posebno ženske, jih z najnizkotnejšimi sredstvi hujskalo proti svojim možem, tako da so popolnoma priproste ženske ogorčene odhajale. Otrokom, ki hodijo v ljudsko šolo, se je pripovedovalo reči, katerih jim niti lastni stariši v poznejših letih ne morejo povedati. Šolarčkom, ki še ne znajo množiti 5 s 5, se je govorilo o poželjenju mesa, o samooskrumbi itd.

Višek nesramnosti pa je dosegel eden od teh misijonarjev. Pri spovedi je vprašal neko gospodično iz žalskega trga, kako ji je ime. Na odgovor da Micika, je pomolil svojo roko iz spovednice, jo pobožal po licu ter ji rekel, „ti lepa, zlata moja Micika“. In taki ljudje, ki na tako lopovski način izrabljajo institucijo cerkve in spovedi v svoje nesramne namene, so si drznili lopovsko napadati poštene neomadeževane ljudi samo zaraditega, ker so naprednega mišljenja. Mi ne vemo, koliko takih lumparij, koliko znabiti še hujših oskrumb cerkve in spovedi se je zgodilo, ker jih krije pečat molčečnosti o spovedi. Toliko pa je gotovo, da je vsled takih brezobraznih lumparij in svinjarij zavladalo v Žalcu in okolici silno ogorčenje in razburjenje, ki se je pojavilo tudi v popolnoma spontani demonstraciji zoper misjonarje pred farovžem. Ta demonstracija, zaradi katerih „Straža“ napada Žalčane, je bila izraz ogorčenja vsega poštenega in treznega ljudstva. Kako zelo opravičena je bila ta demonstracija, nam kaže dejstvo, da je celo žalski občinski zastop, v katerem so bili tudi možje klerikalnega prepričanja, sklenil dne 24. decembra resolucijo zoper ta misjon, v kateri se z ostrimi besedami obrača zoper izrabljanje cerkve in njenih uredb na tak način, kakor se je to vršilo v Žalcu. Mi prinašamo to resolucijo na drugem mestu in samo to povdarjamo, da je bila kakor gotovo vemo, sklenjena **soglasno.**

Duhovniki, ki so priredili misjon, so vsled lopovstev, ki so se prigodile, dosegli ravno nasproten namen, kakor so hoteli: Ljudem so se odprle oči. In nam je to samo prav.

Resolucija

sprejeta v seji občinskega zastopa v Žalcu dne 24. decembra 1909.

Občinski zastop v Žalcu konstatira, da se je povodom ravno završenega misjona v farni cerkvi v Žalcu javno napadalo in z nizkotnimi psovkami obkladalo napredno misleče prebivalstvo žalske občine. Konstatira, da je zavladalo vsled tega veliko razburjenje, katero se je žalibog pojavilo tudi v pouličnem demonstraciji nasproti misjonarjem. Občinski zastop obsoja te demonstracije, obsoja pa tudi in protestira zoper nečuveno postopanje misjonarjev, ki so zlorabljali prižnico in dan na dan brez potrebe in neopravičeno žalili tisto ljudstvo, katero je ta božji hram postavilo z velikimi žrtvami v čast božjo, ne pa v politične namene.

Naskok Celjanov na okoliško občino!

Včeraj se je v deželnem zboru govorilo o nameri Celjanov, od celjske okoliške občine odtrgati kos, ki leži med državno cesto, velenjsko železnico in potokom, ki teče mimo Studentenheima. To je Maksimilijanišče, Studenheim iz Jarmerjevo posestvo. Ker je s tem storjen drzen napad na slovensko okolico, je treba da je javnost o stvari poučena.

Deželni odbor je v ti zadevi podal deželnemu zboru zelo pristransko poročilo in predlaga zakon, da se ta zemlja od okolice odtrga in priklopi k mestu Celje.

K besedi se je oglasil poslanec dr. Kukovec, ki je predlagal, **naj se predlog deželnega odbora ne vzame niti v pretres, ampak naj se deželnemu odboru vrne.** Dr. Kukovec je poudarjal, da je okoliška občina podarila mestu Celje že krasni mestni park in stavbišče za mestno klavnico ter je s tem pokazala svojo prijaznost, ne da bi za to zahvalo doživela. Ravno mesto Celje zadržuje z vso močjo stavbo ljudske šole za okolico. Dalje okoliška občina ne more iti, ker ni nikake potrebe ampak izvira zahteva raztrganja okoliške občine le iz mestne požrešnosti po okoliški zemlji in dohodkih. Danes Maksimilijanišče, čez malo let Gabrje s tovarnami in njih dohodki! To je javna tajnost! **To je roparski napad, pri katerem daje deželni odbor mestu Celje javno potuho.** To je nasprotno zakonu, namreč občinskemu redu. **Odstop bi se mogel izvršiti le sporazumno,** če bi bil potreben. Potrebe pa ni, ker je okoliška občina pripravljena privoliti, da se tam napravi cesta. Celo okrožje od okolice odtrgati pa ni potrebno. Če bi mesto Gradec zahtevalo od občine Eggenberg kos zemlje in bi bil občinski zastop v Eggenburgu nasproten, ali bi se upal deželni odbor postaviti kakor danes na eno stran, za Gradec? **Gotovo ne, ker bi se mu po pravici očitalo, da postopa pristransko.** Proti Slovencem se seveda dela z bičem, če se prostovoljno ne odrečejo svoji zemlji. To je pa zloraba večine, ki se utegne maščevati. Tudi leta 1897 je sklenil deželni zbor iz narodnopolitičnih nagibov raztrgati občino Vuzenico. Toda vlada je imela pogum, da ni predložila zakona cesarju v potrjenje. Cesar je izdal takrat odločbo, da se občin ne sme tako trgati. Ali bode sedanja vlada drugače postopala? Ali se bode pridružila roparskemu napadu na slovensko zemljo? **Sklenete lahko, kar hočete, ne morete pa doseči, da bodemo mi vse to molče pretrpeli.** Sklep boste storili le ob našem odločnem protestu. Predlagam pa, **da se poročilo s predlogom vred vrne deželnemu odboru.**

Tudi poslanca dr. Benkovič in Terglav sta se pridružila tem izvajanjem in je prvi še posebej opozarjal na okoliško šolo.

Dr. Negri je seveda branil deželni odbor in je bil predlog na odkazanje poročila zborničnemu odseku **proti slovenskim in socijalističnim glasovom sprejet,** predlog dr. Kukovca, da se poročilo zavrže, pa seveda odklonjen.

Štajerski deželni zbor.

16. seja dne 29. dec.

Kdo je kriv?

Predno se je v včerajšnji seji volil odsek za preiskovanje vzrokov velikanskega prekoračenja za stavbo nove deželne bolnišnice v Stiftingthalu pri Gradcu, je izjavil predsednik dež. zdravstvenega sveta, rektor Kratter, da niso krivi zavlačevanja stavbe in prekoračenja proračunov predstojniki posameznih oddelkov na kliniki in dež. zdravstveni svet kakor se je to celo javno zatrjevalo. Deželni zdravstveni svet je zelo hitro reševal vse tozadevne vloge. Konečno je predlagal Kratter, da bi se ga kot prizadetega ne volilo v preiskovalni odsek. Resel je predlagal, naj se volitev odgodi, da se pride glede oseb v odsek na jasnost, Korošec in Wastian sta pa vstrajala pri izvolitvi Kratterjevi. Na to se je odsek izvolil; izmed klerikalnih Slovencev sedita v njem dr. Jankovič in Korošec. Dr. Korošec je ob tej priliki tudi javno namignil, da ima z nemškimi nacijonalci dogovor, po kateremu se dr. Kukovca ne voli v noben odsek. — Zanimivo je, da noče biti sedaj škandala v Stiftingthalu od nemške večine, deželnega odbora, medicinske fakultete in zdravstvenega odseka nikdo kriv . . .

Podpore po suši na Zg. Štajerskem.

Pri drugem čitanju poročil in predlogov odsekov je došlo do zanimivega prepira med nemškimi agrarci in nemškimi klerikalci. Šlo se je za podporo po suši v okraju Gröbming na Zg. Štajerskem. Nemški agrarec Grösswang se je oglasil k besedi in ostro grajal korupcijo pri razdeljevanju podpor po suši. Na Zg. Štajerskem sploh nikoli ni splošnega pomanjkanja krme; iz aniške doline prodajajo celo vsako leto na stotine vozov krme na tuje — zato pa se jim vsiljuje slabo seno in slama na stroške podpornega sklada. Podporo dobivajo pogosto ljudje, ki je ne rabijo, nasproti temu pa se posestniku, ki ima nad 10 repov živine, a je v nevolji, sploh ničesar ne da. Grösswang je zastopal isto načelo ko dr. Kukovec v jeseni: vsem potrebnim ljudem se naj da podpora v denarju, a ne sme

se cela akcija izrabljati v strankarske namene. To je zbodlo nemškega klerikalca, dekana Prischinga, da je začel prav hudobno napadati Grösswanga; ta mu je vrnil z očitanjem, da prostaško zavija njegove besede, da ima dvojni politični obraz itd. Za nas je ta debata zanimiva zategadelj, ker je razvidno iz nje, da nemški klerikalci porabijo v nemškem Zg. Štajerju na stotisoče drž. denarja za podpore, ki jih treba ni — samo da pomagajo svojim ljudem do političnih napitnin — kmet. podr. v Lieznu se je letos spomladi, ko je še trava komaj zelenela, vprašalo, če je letos pomanjkanje krme! — pri nas na Sp. Štajerju pa morajo ljudje s strešnico krmiti živino!

Oproščenje osebne dohodnine od doklad. — Predlogi. — Vinorejski odsek. — Gostilničarji v deželnem dvorcu.

Imenom finančnega odseka je poročal posl. pl. Fraydenegg o oproščenju osebne dohodnine od dež. doklad. Ako bi deželni zbor sklenil, da se pobirajo dež. doklade na osebno dohodnino, ki smejo znašati največ 10%, bi vlada prvič tega sklepa ne predložila v sankcijo, ker goji finančno ministerstvo svoje posebno nagnenje do osebne dohodnine, na drugi strani bi pa odpadli državni doneski za deželo ter 15% odpust zemljiškega in 12·5% odpust hišno-razrednega davka, kar znaša skupno 2,195.633 K. Osebno-dohodninskega davka je na Štajerskem predpisanega 3,126.047 kron; če se od tega izračuni 10%, je jasno, da je vsota mnogo manjša. Posl. Resel se je upiral sprejemu tega zakona, češ, da se s tem dež. zbor pridruži finančnemu načrtu države; vladi, ki doslej ni ničesar storila za sanacijo deželnih financ, se morajo delati težave. (Kako, v tem slučaju ni prav jasno). Predlaga zavrnitev tega zakona. Pridružil se mu je edini posl. Otter, ki je menil, da sedaj zopet ne misli priti do urejenega dež. gospodarstva, katero bi potem tudi pomoglo učiteljstvu do izboljšanja njegovega gmotnega položaja. Konečno se je zakon sprejel z vsemi proti socijalističnim glasom. — Med predlogi se nahaja dr. Kukovčev za podporo Bizeljancem po zadnji povodnji. —

V vinarski odsek sta izvoljena izmed slov. kler. poslancev Ozmec in Roškar. — Gostilničarji so mislili, da se bode že včeraj sklepalo o zvišanju drž. doklade na pivo in jih je prišlo veliko število iz Gradca in okolice, da bi bili prisotni pri glasovanju in bi demonstrirali. Ko so zvedeli, da zvišanje pivnih doklad še ni na dnevnem redu, temveč pride šele danes, so sklenili, da pridejo danes znova v deželni dvorec.

Politična kronika.

u **Gosposka zbornica** je v svoji včerajšnji seji odobrila začasni državni proračun in pooblastilni zakon z zakonom glede podpor za živinorejo in vnovčevanje živine. S tem je torej vlada v posesti toliko zaželjenega poobl. zakona za trgovske pogodbe z Balkanom. Rumunska bo menda kmalu sklenjena; treba je le še dovoljenja ogrske vlade. Bienerth je dosegel, kar je hotel. To je dejstvo, vspričo katerega zgubi sprememba poslovnika, od katere si nekatere češke in slovenska klerikalna stranka toliko obetajo, precej svoje itak že problematične vrednosti. Povrh tega so doživeli izrecni agrarci v tem vprašanju občuten poraz, katerega si naši klerikalci, ki so drugače po potrebi patentirani agrarci, ne upajo tajiti. Zanimive so besede dr. pl. Grabmayra v gosposki zbornici, ki jih je govoril v debati o začasnem proračunu; namreč da ni treba misliti pri spremembi poslovnika na kak poraz Nemcev; ti imajo za sebe prvič to, da je izključena v drž. zbornici slovanska večina, drugič pa gosposko zbornico in vlado. Dobro je tedaj precej hladno soditi o posledicah spremembe poslovnika.

u **Pašič o trgovski pogodbi z Avstrijo in o balkanski zvezi.** Praška „Nar. Politika“ priobčuje pogovor svojega dopisnika s srbskim ministerskim predsednikom Pašičem. Ta je mnenja, da je mnogo upanja za avstrijsko-srbsko trgovinsko pogodbo. Kar se tiče balkanske zveze, pa je to ideal, kateri se še ne bode tako kmalu izpolnil. Zveza bi imela spočetka le čisto gospodarski pomen obrambe proti zapadni Evropi.

Drobne politične novice.

Turški veliki vezir, Hilmi-paša je odstopil. — Turški listi pišejo znova, da bode njegov naslednik turški poslanik v Rimu, Hakki bej.

Srbska skupština je poslala londonskemu slavnostnemu odboru za proslavo Gladstonove stoletnice posebno brzojavko, v kateri se pravi, da se bode srbski narod vedno spominjal moža, ki se je zavzemal za nesrečne in tlačene narode tudi izven svoje domovine. (Včeraj je poteklo sto let, kar je bil rojen (29. dec. 1809) veliki angleški liberalni državnik William Ewart Gladstone. „Narodni Dnevnik“ bode prihodnje leto priobčil o njem iz poklicanega peresa daljšo študijo, na katero že danes opozarjamo. Op. uredn.)

Novi možje na belgijskem dvoru. Na dvoru novega belgijskega kralja Alberta I. se sedaj odigravajo tako znameniti dogodki, da vzbujajo v celi deželi pravcato senzacijo. Kralj noče nikogar od zaupnikov in prijateljev Leopolda II. obdržati na dvoru temveč hoče doseči pomlajenje dvora tudi v političnem oziru. Na dvor bodo prišli liberalci; novi dvorni maršal postane na mesto klerikalnega grofa d'Oultremonta grof Ascher, generalni pribočnik je postal general Jungberth, ki ni le liberalec, temveč še celo svobodomislec. — Klerikalci so vsled teh izprememb konsternirani.

Dnevna kronika.

d **Pospeševanje tujskega prometa.** Začetkom meseca decembra se je vršila v železniškem ministerstvu konferenca zastopnikov društev za tujski promet. Pri tem je zastopnik vlade razvijal sledeča načela, katera si je postavilo ministerstvo javnih del za pospeševanje tujskega prometa: 1. Delati na to, da se državna uprava na vseh poljih ozira pri odredbah in odlokih na interese tujskega prometa. 2. Se bode skrbelo za primeren kredit pri gradnji hotelov in za reklamo v tujini. Pri hotelih ne bode dajala denarja država, pač pa bode pridobivala za to podjetnike in banke. Pri dovoljevanju lastnega kredita in podpor pa se bode ozirala vlada v prvi vrsti na povzdigo obiska naših krajev iz tujih dežel. 3. Se bode skušalo pridobiti prebivalstvo, da bode pri povzdigi tujskega prometa sodelovalo. V ta namen se bodo nastavili posebni instruktorji za tujski promet.

d **Občinske volitve v Mostaru.** Volitve so se vršile 22. t. m. Volilcev je bilo 1611 in sicer 773 muslimanov, 409 katolikov in 886 pravoslavnih. Izvoljenih je 12 muslimanov, 6 Srbov in 6 Hrvatov.

o **„Frankf. Zeitung“ piše o izidu Friedjungovega procesa:** Takšnega poraza avstrijskega poročevanja iz drugih držav vendar nismo pričakovali. Do sto sejnih zapisnikov „Slov. juga“ je kupil avstro-ogrski urad — najbrž baron Rauch v Zagrebu — in ni mogel niti jedenkrat konstatirati, da so bili vsi ti „dokumenti ponarejeni, da si je nekdo dovolil z neumnimi Avstrijci prav mastno šalo. In na temelju teh „dokumentov“ se je odigravala leta in leta avstrijska politika proti Hrvatom in Srbom.

o **Pruski hakatisti** zahtevajo, da se naj vendar enkrat prične z razlaščevanjem Poljakov. Imenuje se neko posestvo v bližini Poznanja, ki obsega okrog 5 tisoč oralov, da bode prvo na vrsti. Lastnik Poljak stanuje v Avstriji. Pokazalo se bode že v najkrajšem času, koliko je na tem govoričenju resnice. Hakatiste ima tem večja jeza, ker je prišlo nedavno tega zopet veliko prusko posestvo v poljske roke.

o **Češki časnikar Anton Otakar Zeithammer, član gosposke zbornice.** Kakor smo že javili, je poklican poleg Golla in Horbaczewskega kot drugi zastopnik češkega naroda med novimi člani tudi starosta čeških časnikarjev in patriotov, Anton Oskar Zeithammer. Z. je rojen l. 1832. v Pisku, je politično nastopil kot mlad dijak že leta 1848 in je spadal pozneje med najintimnejše prijatelje Riegerja in Palackega. Do 60. let je bil nastavljen kot profesor na raznih ogrskih in hrvaških gimnazijah; ker pa so takrat odstranili vse avstrijske uradnike in profesorje z Ogrskega in Hrvaškega, se je vrnil Z. v Prago in se je posvetil časnikarskemu in političnemu delu. Bil je dolga leta sourednik „Politike“, pozneje je pa postal šef-urednik „Nar. Pokroka“. Bil je skoraj 30 let (1863 do 1891) češki dež. poslanec in od l. 1873—1891 češki državni poslanec. — Preživel je vse hude boje Čehov v 60. in 70. letih in veliko je pripomogel, da so prišli Čehi do premoči v kraljevini Češki. Od njega izvira razdelitev nefideikomisnega veleposestva na Češkem v 5 volilnih okrajev in reforma volilnega reda v trg. obrtne zbornice, vsled česar so Čehi zmagali v praški, plzenski in budjejoviški trgovsko-obrtni zbornici. Po svojem mišljenju je Staročeh; vsled znanih punktacij, ki so postale usodne za Staročehe, je izgubil l. 1891 državnozborski mandat in pozneje tudi deželnozborskega. Zaslužnemu češkemu časnikarju in narodnemu delavcu naše iskrene častitke k odlikovanju!

o **9. kongres zijonistov** (židovskih nacijonalcev) se je pričel 27. decembra v Hamburgu.

o **Umrl** je na Dunaju 27. decembra član gosposke zbornice Em. vitez Proskowetz. Bil je podpredsednik osrednjega društva za sladkorno industrijo. Njegovo delovanje na tem polju je imelo mnogo uspeha.

Štajerske novice.

„Südmark“ in klerikalci. Graški „Volksblatt“, glasilo nemške-klerikalne stranke na Štajerskem, je društvu „Südmark“ očital mnogo nečednih in nečastnih stvari. Vodstvo „Südmarke“ je na to vložilo tožbo proti odgovornemu uredniku „Volksbl.“, a samo zaradi — pomanjkljivega dolžnega nadzorstva. Hotelo mu je vzeti možnost, da nastopi dokaz resnice. Sedaj je pa graško sodišče še to tožbo zavrnilo, češ da društvo kot tako ne more tožiti.

a **Novi koleki** bodo izdani s 1. jan. 1910. Stari še ostanejo v veljavi do 31. marca 1910. Trgovske knjige, menjice itd. bode treba dati znova oblastim, da pritisnejo na koleke svoje štampilije še pred 1. aprilom, drugače zgube stari koleki veljavo. Zamenjati pa bo moči stare koleke brezplačno še do 31. maja 1910.

o **Stipa pl. Radič, ljubljenec slovenskih klerikalcev.** Ko so imeli slovenski klerikalci pred meseci svoj „veliki dan“ ustanovitve V. S. L. S. (velike stranke ljudskih sleparjev), je bil tam — kakor bo to še našim čitateljem vsem znano — tudi vodja „hrvatske pučke seljačke stranke“, bivši liberalce in ateist Stipa pl. Radič. — Klerikalno časopisje ga je takrat v nebo kovalo kot velikega krščanskega politika in „Straža“ ga je na naše precej hude obtožbe branila še posebej češ hrvatske duhovščine Radič danes res nima v svoji stranki, a to zato ker je ta duhovščina previsoka, nima v sebi nič demokratičnega, ni za ljudstvo itd. . . . Spominjamo se pa lanskega občnega zbora S. K. S. Z. v Št. Jakobu v Rožu. Takrat je bil tam tudi eden prvoboriteljev hrvatske stranke prava (v kateri je po večini hrvatska duhovščina!) duhovnik Fr. Evg. Petrekovič. Kolikor smo posneli iz takratnih poročil klerikalnih časopisov, je bil dr. Petrekovič takrat v Št. Jakobu predmet splošnega navdušenja med zborovalci in klerikalno časpisje je pisalo o njem baš tako laskavo in ljubeznivo, kakor letos o Radiču. In zdaj čujmo, kaj piše ta duhovnik Petrekovič o Radiču v „Prijatelju Naroda“, glasilu hrv. stranke prava. Radič je namreč v svojem „Domu“ Petrekoviča napadel in ga imenoval „zloglasnega“ Petrekoviča. Ta mu odgovarja med drugim: „Kakor rečeno — meni je malo mar Radičevega pisarenja, pa vsaj druge duhovnike naj pusti v miru in naj jih ne napada ter naj ne blati vse duhovščine, kakor je to zopet storil v zadnji številki pod naslovom „Dobri pastirji“. Dokler si bode dovoljeval tako pisati, naj ve: nobeden od nas ne gre z njim in za njim. Naposled naj ve Radič tudi to, da tudi mi, hrvatski duhovniki — imamo še kako besedo tam, kjer je on tako lepo govoril in zaslepil slovenski narod. Mi smo doslej pustili Radiču svobodno karto, naj gre kamor ga je volja in naj poskusi še ta „Elsafluid“ (Dobro! Op. ur.), a on bi vsaj moral vedeti, da je tudi nam znana pot v Ljubljano in da bomo tam pokazali samo par zadnjih številk „Doma“ in hitro bo nekomu slabo . . .“ — In tako dalje! To je torej tisti Radič, ki so ga naši klerikalci predestinirali za voditelja bodoče klerikalne stranke na Hrvatskem.

a **Celjski mestni proračun** izkazuje 312.115 K 16 vin. dohodkov in 467.156 K 47 vin, izdatkov. Primanjkljaja je torej 155.041 K 31 vin. Za pokritje tega se bo pobiralo 15% doklade od zemljišč in hiš, 10% od najemnin, 50% od splošnega pridobninskega in krošnjarskega davka, 67% od posebnega pridobninskega, rentnega in dohodninskega davka, mestna doklada na pivo 1 K 50 vin. za hl in še užitninski davek na vino in meso. Kakor je videti, ne bodo imeli Celjani premalo plačil. Ako še dobimo po zaslugi istih nemških nacijonalcev, ki tudi v Celju gospodarijo, zvišanje vseh deželnih doklad in zvišanje davka na pivo, pa bode prijetno živeti v Celju. Med izdatki je posebno znamenito to, da stane uprava celjskega mesta **67.932 K.** Na magistratu je cel ducat uradnikov, isto tako v plinarni in drugod, ki stanejo ta ogromen denar. Imamo jih pa samo za mestno godbo, katera tudi še posebej požre na leto 10 tisoč kron. A da bi kateri mestni oče v Celju kedaj zinil kako besedico o mestnem gospodarstvu — tega še nismo slišali. Mestna hranilnica ima tu mogočno besedo, kaj ne?

a **Gremij celjskih trgovcev** je že lani sklenil, da ne dajejo trgovci nobenih novoletnih daril strankam ali njihovi služinčadi.

a **Odkupil se je v prid Družbi sv. Cirila in Metoda** od novoletnih voščil g. dr. Koderman v Celju s 3 K. Posnemajte!

a **V Bočni** ima v nedeljo, dne 2. januarja 1910 ob pol 3. uri popoldne Zadrečki krožek učiteljskega društva gornjegrajskega okraja svoj sestanek. Predaval bo stud. teh. Fischer Franc o modernem zrakoplovstvu. Kdor se zanima za to predavanje — dobrodošel. Predavanje je v gostilni g. Žmavca.

a **Občni zbor slov. delavskega podpornega društva v Celju** se je sinoči vršil v društvenih prostorih. Vršila se je posebno obširna debata o tem, ali naj se gostilna še nadalje vzdrži ali ne. Slišalo se je mnogo razlogov za in proti. Končno se je sklenilo, gostilno začasno še vzdržati. Naročilo se je novemu odboru, naj uporabi vsa sredstva, da se društveno življenje poživi in razvija. V novi odbor so izvoljeni gg.: za predsednika Vek. Spindler, za podpredsednika Pauher, za blagajnika A. Černe, za tajnika Srebotnjak; knjižnico so obljubili menjaje se upravljati 4 člani odbora, v katerem so še poleg naštetih gg. Oražen A., Kmecl Jože, Ant. Jošt, V. Bevc in Kramar. Namestniki so gg.: Vinko Kukovec, A. Terček, A. Kunej in E. Vihar; preglednika pa gg.: Karnjovšek in Jagodič.

a **Knjižnica Št. Jurij ob J. ž.** se vsem častitim članom zahvaljuje za novoletno darilo, s katerim so se odkupili od novoletnih voščil za trg Št. Jurij ter želi vsem najsrčnejše Novo leto. Odbor.

a **Čebelarska podružnica za okraj Kozje** je imela 27. dec. 1909 svoje letno zborovanje. V sestavi odbora se niso vršile posebne izpremembe, omeniti je le, da bo razun g. Lovreca pobiral udnino kot blagajnik tudi gosp. Ulčar. Z velikim zadovoljstvom se je vzelo na znanje, da je slavni okrajni zastop Kozje tudi letos naklonil naši podružnici znatno podporo. Slavnemu okrajnemu zastopu se za blagi čin najtopleje zahvaljujemo. Sklenila se je prireditev nekaj celodnevnih tečajev tekom prihodnjega leta. Odbor.

a **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo vrši s tem svojo prijetno dolžnost ter se v imenu šolske mladine najsrčneje zahvaljuje vsem preblagim dobrotnikom, ki so po obilnih darovih v denarju in blagu pripomogli, da se je letošnja božičnica tako sijajno obnesla. Bog plati! — Šolsko vodstvo Št. Janž pri Velenju, dne 27. decembra 1909.

Ferdo Pokeržnik, šolski vodja.

a **Tatvina.** Okradel je v Sveti noči neznani zločinec g. Franu Žiher-ju, nadučitelju v Vurbergu čebelnjak. Dva panja je malodane do cela izpraznil, tako, da sta tudi za prihodnje leto uničena. Odnesel je dosti strdi, klešče in nekaj voska. Neglede na to, da znači ta čin skrajno surovost in brezsrčnost — uboge živalice so namreč zjutraj na pol zmrzle ležale po tleh, večina pa je seveda bila že mrtva — ima prizadeti tudi znatno materijelno škodo. Stvar se je naznanila orožnikom.

a **Od Sv. Ruperta v Slov. gor.** Svetoruperčki farani smo pač zelo srečni v dobi, od kar je gosp. župnik Pajtler pri nas. V tem času nam je pogorelo troje cerkvenih poslopij, katera moramo davkoplačevalci z velikimi stroški vzdrževati, najpoprej marof, potem poslopje v Zavrhu nato še isto v Humu. — Kaj smo se neki pregrešili? — Gotovo si mora biti ta častiti gospod v sovraštvu s sv. Florjanom. Čudo veliko, da nas gosp. Pajtler ne nadleguje, da bi si kupili sedaj o Novem letu tega svetnika v domačo cerkev, da nas vsaj vnaprej varuje vseh nesreč; imamo namreč samo še farovž za spomin iz starih lepših časov.

o **Podkovska šola v Ljubljani.** — Na podkovski šoli c. kr. kmetijske drržbe v Ljubljani sprejme se za prvi polletni tečaj 1910, ki se prične s 3. januarjem, še nekaj učencev. Kovaški pomočniki, kateri žele priti v ta tečaj in obiskati tudi tečaj za mesogled, naj nekolekovane prošnje takoj vložе na vodstvo podkovske škole v Ljubljani. Vodstvo bode preskrbelo, da dobe vsi revni učenci podpore v znesku 100 do 120 kron.

a **Ponarejene petkronske tolarje** skuša zmenjati po mariborskih trgovinah 30 do 35 leten mož s plavimi brkami in dolgo rjavo zimsko suknjo. Pozor pred njim! — Zlato uro je ukradla z verižico vred pri čevljarju Marčiču v Mariboru dekla Antonija Jurjec iz celjske okolice. Nosila jo je po mestu; ker se je zdelo nekemu stražniku čudno, da nosi tako težko zlato verižico, jo je prijel. Jurjec je trdila, da je oboje našla, a je prišla resnica kmalu na dan. — Neki 60-letni berač Bezjak iz Maribora je prosil na rotovžu za podporo. Ker je ni dobil, je vrgel skozi okno na dotičnega uradnika 4 kamene. K. sreči ga ni zadel. Moža so zaprli.

a **Iz Maribora.** Slovenski umetnik, mladi slikar g. Ivan Žabota se je nastanil v Mariboru. Opozarjamo na tihega umetnika, ki stremi za svojimi cilji brez izdatne podpore, kakor večina naših slikarjev. G. Žabota si je priboril na raznih razstavah, zlasti v dunajskem umetniškem domu, na razstavi „Jednote umělcu výtvarných“ v Pragi in letos v stekleni palači v Monakovem na mednarodni razstavi dobio ime. Na mednarodne razstave v Monakovem, ki se prirejajo vsako četrto leto, so pripuščene samo najboljše umetniške moči, a vendar je jury te razstave rada sprejela slike g. Žabote in ga pozvala, naj ji pošlje še več svojih del. — G. Žabota je ravnokar dovršil krasen portret g. dr. Turnerja v Mariboru. Domačemu umetniku želimo mnogo uspehov, slovensko občinstvo pa pozivamo, naj se s svojimi naročili umetnin marljivo obrača na g. Žaboto, v poštni ulici št. 6.

a **Iz Maribora.** Ljudska knjižnica v „Narodnem domu“. Na občnem zboru „Slovanske Čitalnice“ je poročal g. dr. L. Poljanec o poslovanju ljudske knjižnice v Mariboru l. 1909. Knjižnica šteje 1099 slovenskih knjig, torej 116 več nego koncem lanskega leta in sicer 77 (+ 2) pesniške, 45 (+ 2) dramatike, 513 (+ 71) pripovednih. 248 (+ 17) poučnih in 216 (+ 24) mladinskih knjig, razen teh pa še obilo češkin in hrvatskih. Čitatelji (koncem leta jih je 241) so prečitali letos 5480 knjig (lani 4675, torej letos + 805) in sicer 360 (— 5) pesništva, 220 (+ 24) dramatike, 3606 (+ 378) pripovednih, 492 (+ 128) poučnih, 802 (+ 285) mladinskih. Zanimive so številke glede posameznih pisateljev in zbornikov. Sienkiewicza se je prečitalo 384 knjig, Jurčiča 331, Cankarja 120, „Dom in Svetov“ 177, Kresnika 188, Knezove knjižnice 121, leposlovne 67, ljudske 79, salonske 83, slovanske 165, zabavne 87, „Slovanov“ 116, dr. Tavčarja 134, Trdine 149, „Ljub. Zvon“ 113. Nekatere knjige so že precej obrabljene, saj jih je bilo precej že po sedemdesetkrat med ljudstvom. Dohodkov je imela Ljudska knjižnica 550 kron in toliko tudi stroškov.

a **Iz Maribora.** „Slovanska Čitalnica v Mariboru“ je zaključila z občnim zborom dne 23. grudna poslovno leto 1909. Poročila posameznih odbornikov so se vzela z zadovoljstvom na znanje, zlasti poročilo blagajnika g. Stegnarja. Za prihodnje leto se je izvolil naslednji odbor: predsednik g. dr. Vlado Sernec, tajnik g. Tone Hohnjec, blagajnik g. Alojzij Rakovec, višji oficijal juž. žel. v pokoju; odborniki gg. dr. Anton Medved (podpredsednik), Vilj. Berdajs, Vek. Bahovec, Ivan Ašič, Srečko Stegnar in dr. Lj. Pivko.

a **Z nožem** je zbodel v prepiru pekovski učenec Voglar pri peku Museku v Mariboru svojega tovariša Trampuža v desno roko in ga težko ranil. Fanta so odpeljali v bolnišnico.

Primorske novice.

v **Cela Istra — novo Ricmanje!** Velezanimiva poročila prihajajo iz te zapuščene in zanemarjene, pa v narodnem pogledu vzorne dežele. Odredba škofa Nagla glede odprave zadnjih ostankov slovanskega bogoslužja je začela roditi sadove. Povsod se sliši le en glas: dokler se ne prekliče ta naredba, ne pojdemo več v cerkev. In to ni morda kako „liberalno“, „brezversko“ ljudstvo, ne, oni narod, ki minda poleg Tirolske še najbolj tiči v klerikalizmu. Ta narod, udan cerkvi in duhovščini, čuti krivico odprave slov. bogoslužja tako globoko, da vkljub vsej svoji vdanosti in pokorščini izjavlja, da ne pojde več v cerkev. In tako se poroča, da se v mnogih farah o Božiču sploh ni maševalo, ker ni bilo naroda v cerkev in ker ni bilo najti nikogar, ki bi bil zvonil in pomagal duhovniku. V župniji Lanišče je na Štefanje začel peti župnik mašo latinski. Ko je zapel „Gloria in excelsis Deo“, je — kakor bi bila strela udarila — šel ves narod iz cerkve, celo ministrantje so zapustili župnika, ki je ostal sam in moral mašo prekiniti. Ves narod, staro in mlado, moško in žensko, je trdno odločen, da se tako dolgo odtegne vsem cerkvenim obredom, dokler bo Naglova naredba v veljavi.

Tako lahko narodna zagrizenost škofa Nagla rodi v Istri celo vrsto Ricmanj. Narod sam, brez vsakterega podpihovanja, da je odločen in oster odgovor na tlačenje pravic narodovega jezika. Vlada in cerkev sta se na enih Ricmanjih skoro zadavili, in sedaj lahko iz cele dežele nastane eno veliko Ricmanje. Tako si cerkev sama izpodkapa spoštovanje, ne pa mi — „liberalci“.

v **Neumna jeza.** Po Trstu so nabiti slov. lepaki za veliko veselico CM podružnice 8. jan. 1919. Tržaški Lahi si izganjajo svojo jezico na Slovence sedaj nad lepaki, ki jih pridno trgajo. Čisto po vzorcu celjskih nemškutarjev!

v **O skrajni podivjanosti** nekega laškega fantalina v Trstu poroča „Edinost“. Imel je par let ljubico, ki je umrla. Fant je prišel s par lahkoživkami k njenemu odru in se tam na ves glas smejal. Laška plemenitost in kultura je res nedosežna!

v **Dr. Anton Gregorčič,** zloduh goriških Slovencev, je v seji goriškega deželnega zbora predlagal, naj se potrdijo volitve iz trgovske zbornice, dasi ve on in ve cela Goriška, da se je pri teh volitvah sleparilo na način, da ima z zadevo še danes opraviti sodnija. To je — slovenski (!) poslanec!

Latinizacija v cerkvi. V Klancu v Istri se je pri polnočnici zgodilo, da so pevci v cerkvi, ko je svečenik zapel „Dominus vobiscum!“ odgovorili v slovenskem jeziku: „In s tvojim duhom!“ Ko so odpeli ta odgovor, je pripomnil svečenik, da je to smrtni greh, ker Boga treba slaviti v latinskem jeziku!

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Štajerski deželni zbor.

z **Gradec,** 30, dec. Danes se je sklenilo začasno nadaljnje pobiranje dosedanjih deželnih doklad. Razvila se je ob tej priliki daljša debata o deželnih financah, v katero sta imenom Slovencev posegla dr. Kukovec in dr. Korošec. Slovenci in socijalisti so glasovali proti temu provizoriju.

z **Gradec,** 30. dec. Finunčni odsek se je sinoči bavil temeljito s predlogom deželnega odbora glede zvišanja davka na pivo. Po dolgi debati se je z večino sklenilo **predložiti danes deželn. zboru okvirni zakon, po katerem se lahko zviša deželna doklada na pivo od 2 do 4 K. Še le pri proračunski razpravi se bode potem sklenilo, v kaki višini se bode pobirala deželna doklada na pivo.**

z **Gradec,** 30. dec. Danes opoldne so priredili delavci in gostilničarji na dvoru deželne palače velikansko demonstracijo proti zvišanju davka na pivo. Hrup in ropot je bil tolikšen, **da se je morala seja deželnega zbora za jedno uro prekiniti.** Slednjič je morala policija sprazniti dvorišče.

d **Gradec,** 30. dec. ob 2. uri pop. Pravkar se je pričela razprava o nujnem predlogu glede okvirnega zakona za zvišanje davka na pivo. Zvedelo se je, da so nemški nacijonalci dali članom svojega kluba svobodo glasovanja, pa tako, **da bode predlog s pomočjo slovenskih in nemških klerikalcev gotovo sprejet.** V debato poseže tudi dr. Kukovec, kateri bode imenom Narodne stranke izjavil, **da nasprotuje ta zvišanju davka na pivo istotako kakor zvišanju davka na vino, ker oba težko zadeneta spodnještajersko kmetijstvo, in sicer jeden vinogradnike, drugi pa hmeljarje.**

Druga vlada na Hrvaškem.

z **Zagreb,** 30. dec. „Pokret“ poroča iz Budimpešte: Tukaj se v najresnejših političnih krogih smatra premena na banskem sedežu za gotovo dejstvo kakor hitro nastopi druga vlada na Ogrskem. Kot najresnejši kandidat za bansko mesto se smatra grof Pejačević. Mesto hrvaškega ministra v Budimpešti se tako dolgo ne spopolni, dokler se ne urede razmere na Hrvaškem. A portfelj hrv. ministra se bode dal samo taki osebi, katera uživa zaupanje večine v hrvaškem saboru.

Lukacs in Justh na Dunaju.

z **Dunaj,** 30. dec. Designirani ogrski ministerski predsednik Lukacs je šel danes ob 10. uri na dvor, kjer ga je cesar vsprejel v 5 četrturni audijenci. Justh je šel ob pol 11. uri v dvorno pisarno k sekcijskemu načelniku Daruvaryju, kjer sta se z Lukacsem sešla in razgovorila; nato je pa šel Justh k cesarju. — Lukacs se je nato podal v hotel Sacher, kjer pa čakajočim ga časnikarjem še ni hotel ničesar povedati z ozirom na Justhovo še trajajočo audijenco. Ko so ga vprašali, kedaj odpotuje, je rekel, da ne ve, ker je mogoče, da ga pokliče cesar po Justhovi audijenci še enkrat k sebi.

Železniška nesreča pri Uherskem.

v **Pardubice,** 30. dec. Stanje ranjencev, ki leže v pardubiški okrajni bolnišnici, je razmeroma ugodno. Zdravniki upajo, da jih bode že lahko v 4—6 tednih odpustili iz bolnišnice.

v **Praga,** 30. dec. Poročila praških nemških listov, da so češki okoličani mrtvece in ranjence pri železniški nesreči na Uherskem okradli ali da so tudi druge reči odnesli, so tendencijozna in neresnična.

Iz Rusije.

v **Petrograd,** 30. dec. Duma je sprejela sinoči v večerni seji enoglasno zakon za dovoljenje potrebnih svot v svrho reorganizacije armade in dislokacije čet.

v **Livadija,** 30. dec. Car, carica otroci in rodbina so se sinoči odpeljali z ladijo „Standart“ v Sevastopol.

Toča in sneg.

d **Dunaj,** 30. dec. Tukaj je šla sinoči silna toča, danes pa že celi dan sneži.

d **Praga,** 30. dec. Iz cele južne Češke poročajo o toči in pa obilnem snegu. Na severnem Češkem je padlo toliko snega, da je promet na več mestih popolnoma ustavljen.

Obrambni vestnik.

o **Prijateljem Ciril-Metodove družbe** se razpošlje z Novim letom na ogled „Slov. Branik“, glasilo družbe. Nadejati se je, de ne bo nihče odklonil tega dobro urejevanega mesečnika, ki nas redno poučuje o naših kulturnih stremljenjih, o naših narodnih pridobitvah in izgubah, o raznih nasilstvih nasprotnikov itd. Cena je le 3 K, za dijake 1 K 80 vin. na leto. Naj bi si ga naročil vsak zavedni Slovenec, vsaka prava Slovenka. Naroča se pri upravništvu „Slov. Branika“, Ljubljana, Tržaška cesta 33. Kdor ne pošlje naročnine do februarja, se mu list ustavi.

Konzorcij „Slov. Branika“.

Društvene vesti.

o **Telovadno društvo „Sokol“ v Žalcu** priredi dne 2. svečana t. l., to je na svečnico, koncert s plesom v salonu bivšega Virantovega hotela. Svira vojaška godba iz Karlovca. — Bližnja društva se prosijo, da se ozirajo na to prireditev ter se v obilem številu udeleže skrbno pripravljene veselice.

o **Športno društvo „Maribor“** ima svoj redni občni zbor v torek, dne 4. prosinca 1910 ob 8. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma.

o **Šoštanjski Sokol** priredi v dvorani hotela „Avstrija“ Silvestrov večer s pevskimi in koncertnimi točkami, veseloigro „Svojeglavneži“ in alegorijo. Začetek ob pol 8. ura zvečer. Prosimo obilne udeležbe.

Tržne cene.

29. decembra.

Dunaj. Borza za poljedelske produkte. Amerikanske cene so bile nekaj nižje in tendenca zategadelj slabša. Prodajalci in kupci so bili zelo rezervirani. Došlo je le do neznatnega prometa.

Budimpešta. Svinjad: ogrske stare, težke 148 do 149 v. mlade težke 155 do 156 vin., mlade, srednje 155 do 156 v, mlade, lahke 146—150 vin. zaloga 22.891 komadov. Prignano 204 komadov, odgnano 163. Ostalo torej 21.932 komadov. Tendenca trdna.

Budimpešta. Pšenica za april K 13·99, pšenica za oktober K 11·79, pšenica za maj K 13·82, rž za april 9·86, rž za oktober K 8·87, oves za april 7·59, oves za oktober K —·—, koruza za maj 6·64, ogrščica za avgust 13·50. Pšenica se malo ponuja, kupuje tudi malo, tendenca je trdna, promet neznaten, efektivna pšenica nespremenjena. Vreme: dežuje.

Sladkor. Trst. — Centrifugal Pilés prompt K 35·— do K 35⅞, za jan.-marec K 35·— do K 36·—. Tendenca: mirna.

Sladkor, Praga. Surovi sladkor prompt K 28·40, nova kampanja kron 24·70. — Tendenca mirna. Vreme: oblačno in milo.

Hamburg. Kava: Santos Good Average za dec. —·—, marc 37·25, maj 37·50, september 37·— Tendenca trdna.

z **Severni tečaj ni odkrit?** „Pensilvanska geografska družba“ v Filadelfiji je, kakor poroča „Sun“, sklenila, da ne pripozna Pearyja kot najditelja severnega tečaja in da smatra Pearyjeva poročila, objavljena v dnevnem časopisju, znanstveno za neverjetna. Torej tudi Peary slepar?

o **Kakšno bo leto 1910?** Gospa de Thebes, slavna prerokinja v Parizu, je izdala kakor navadno tudi že za l. 1910 svoje proročanstvo. Pravi, da stoji leto 1910 v znamenju ognja. — Solnčni žarki bodo s posebno silo delovali na srednjo Evropo in okrepili energijo in delovanje narodov. Letina ne bo slaba. Pomlad bo res nekoliko hladnejša in bolj deževna, a v jesen bo mnogo dobrega vina. Srednjeevropska primorja bodo mnogo trpela vsled strašnih burj. Posebno mnogo bo požarov in nastal bo tudi grozen požar nekega velikanskega gozda v bližini velikega mesta. Vulkani bodo nemirni. Znamenit napredek bo zaznamovati v rudarstvu. — V kraljevstvu mode nastane l. 1910 pravi preobrat. Ženske bodo nosile male klobuke. Sluge in lakaji bodo nosili srednjeveške obleke in vlasulje. Zrakoplovstvo bo napredovalo, a ostane vendarle šport samo nekoliko ljudi. — Silno se bodo napolnile blaznice. Potresi na morju bodo osobito Severni Ameriki napravili ogromno škodo. — Južna Amerika bo trpela vsled velikega deževja in poplav. V Rusiji in Belgiji bo velik preobrat obstoječih razmer. — Nemirna negotovost obdaja Balkan. Nekaj časa se bodo velevlasti bavile samo z Azijo. Na Angleškem bo revolucija ustvarila velik preobrat. Isto se zgodi tudi na Španskem in v Prusiji. Kratko rečeno, pravi prerokinja, l. 1910 prinese velik nasilni napredek za čim hitrejše zbližanje narodov in okrepljenje svetovnega miru. — Pondeljki in četrtki bodo usodni dnevi v večini slučajev, srečni dnevi bodo nedelje. Za toilete je treba izbirati tri glavne barve solnca: rdeče, rumeno, oranžasto itd.

o **Bojeviti indijanski glavarji**, katere smo v mladih letih občudovali vsled povesti iz znanih Mayevih in drugih knjig, izumirajo. Zadnji izmed „velikih“ vodij Sioux indijancev, „rdeči oblak“ je 85 let star umrl.

z **Zadeva Hofrichter**. V linškem stanovanju nadporočnika Hofrichterja je policija zaplenila različne predmete. Sedaj zasleduje gotovo sled glede tega, odkod je dobil Hofrichter cijankali. Osumljena je neka dama, ki si je lahko dobila cijankali.

o **Nemški princ v konkurzu**. — V Frankobrodu je razglasilo sodišče o zapuščini umrlega princa Maksa Izenburg-Büdingen-Wächtershausena, ki je pa veliko manjša kot njegovo ime, konkurz. Imetja je namreč 28 tisoč, dolgov pa 236 tisoč mark.

o **Družinska tragedija**. Minulo nedeljo je obesila žena premožnega monterja Šulca svoje tri otroke v starosti 1—6 let in potem zastrupila samo sebe. — Ženo so zopet oživili, otroci so pa umrli. Vzrok dejanja je bila baje moževa nezvestoba.

o **Dunajski izvoščki** hočejo sedaj vpeljati mesto kočij — avtomobile. Vzrok zato tiči zlasti v tem, da jim konji od leta do leta manj zaslužijo.

z **Gospa Rutthofer**, ki je bila leta 1906. v znanem velezanimivem procesu v Inomostu obsojena zaradi umora svojega moža na 10 let ječe, je v kaznilnici na pljučnici umrla.

Zapuščina belgijskega kralja znaša baje samo 500milijonov frankov. Za to premoženje se bodo tožile princezinje Klementina, Lujiza in Štefanija. — Premoženje žene nekdanjega mehikanskega cesaeja Maksa, Šarlote, kateri se je omračil duh, pa znaša sedaj nad 150 milijonov frankov. — Papežu se menda nič ne dopade, da je dobil kralj Leopold pred smrtjo odvezo svojih grehov. Župnika, kateri je to storil, je poklical v Rim na odgovor. V testamentu bržkone ni robenega legata za sveto cerkev.

z **Plavajoča razstava**. Ruska črnomorska plavajoča razstava, katero so aranžirali ruski trgovci s pomočjo vlade za povzdigo svojega izvoza, je dospela v bulgarsko luko Burgas. Razstavo prebivalstvo pridno poseča. Ogleda si jo tudi car Ferdinand z ministri.

Sukna
in modno blago za obleke
priporoča firma
Karel Kocian
tvornica za sukno
v Humpolcu
na Češkem.
— Vzorci franko. —

Za novoletna darila
priporoča
edina narodna trgovina s čevlji
Štefan Strašek v Celju
svojo bogato zalogo vsakovrstnih čevljev in galoš za dame in gospode, kakor tudi za otroke v najfinejši izpeljavi. Cene nizke. Postrežba solidna in točna. — Kdor si kupi blago za **10 K**, dobi en par domačih čevljev zastonj!

Za
božične praznike
in
novo leto
priporočam cenjenemu občinstvu iz Celja in okolice jamčeno pristni **domači konjak**, kakor tudi **slivovko, brinjevec** in **vinsko žganje** v steklenicah, vse iz žganjarne gosp. Roberta Diehl v Celju.
Imam tudi vedno v zalogi najfinejše vrste **čaja** in **Jamaika ruma.**
Franja Langerholz, Celje
Graška ulica št. 43 (Stadt Graz).

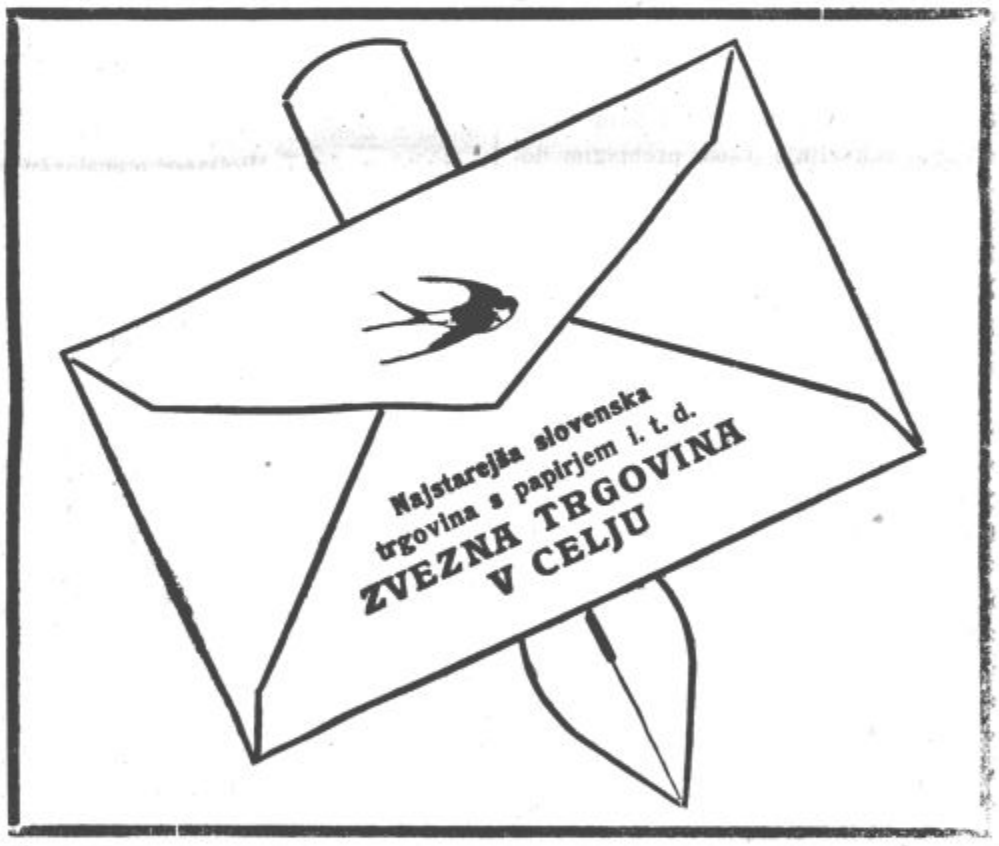

Izborne butelke
najboljše bizeljske, ljutomerske in konjiške starine priporoča kot zelo primerno božično in novoletno darilo
prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju.
Zadruga ima v zalogi vsakovrstna bela in rdeča zajamčeno pristna južnoštajerska **namizna vina** najboljše kakovosti po zelo nizkih cenah. — **Zahtevajte cenike! Prepričajte se z poskušnjo! Obiščite naše kleti** v Gaberju pri Celju („Sokolski dom“), kjer so Vam poskušnje na razpolago!
Gostilničarji! Ogibljite se brezvestnih tujih agentov, ogrskih in laških vinotržcev in naročajte vino pri domačem podjetju južnoštajerskih vinogradnikov.
Prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju.
Pisarna v Celju, Graška cesta štev. 15.
625 8-

Lastnik in izdajatelj: Narodna založba v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

LISTEK.

Orlov in njegova žena.

Ruski spisal Maksim Gorki.
Preložil Fedor Gradišnik.
(Dalje.)

Prepojen s tem nesebičnim častihlepjem, se je lotil Orlov različnih nevarnih stvari, s katerimi je skušal vzbujati pri drugih pozornost. Tako je nosil popolnoma sam, brez vsake pomoči kakega drugega strežaja, najmočnejše bolnike iz njih ležišč v kopalnico, bal se se ni, streči najnesnažnejšim izmed njih, posmehoval se je zaničljivo morebitni nalealjivosti in z največjim cinizmom se je sukal okrog mrtvecev. A vse to ga ni zadovoljilo. Hrepenel je še vedno po nečem večjem, nenavadnejšem. Neizpolnjeno hrepenenje ga je silno razburjalo in postal je v resnici otožen, in ker ni imel nikogar drugega, s katerim bi se bil porazgovoril, razodel se je Matroni.

Nekega večera, ko sta končala delo in posrebala čaj, sta šla na polje. Baraka je stala daleč za mestom, sredi prostrane zelene ravnine, obdane na eni strani od temnega gozdnega roba, na drugi od mestnih poslopij. Proti severu je ležalo polje daleč tja v daljo, kjer se je združevalo z motno-modrim horizontom; proti jugu je mejilo strmo, globoko obrežje reke, ob katerem je peljala s starim, gostim drevjem obrašćena cesta. Solnce je ravnokar zahajalo, in pozlačeni križi na mestnih stolpih, dvigajočih se nad temnozelenimi vrtovi, so se jasno bleščali na nebu in se odbijali v zlatem sijaju. Tudi v oknih zadnjih hišic se je svetil rudeči žar zahajajočega solnca. — Nekje je igrala godba. Iz globočine, obraščene z gostim smrečjem in nahajajoče se ob rekinem obrežju, se je dvigal opojen vzduh, in od gozda sem je pihljal gorki večerni vetrič v mehkih, božajočih valovih. — Čudno-mila, melanholično-nežna nalada je ležala nad prostrano, samotno dobravo.

Orlova sta korakala molče preko travnika in vsrkavala z blaženim čustvom sveži zrak, ki jima je v primeri z dušečo atmosfero v baraki tem bolj ugajal.

„Ali čuješ? . . . Godba igra . . . Ali je to v mestu ali v vojašnici?“ je vprašala Matrona tiho svojega soproga, ki je zamišljen korakal poleg nje.

Bilo ji ni všeč, da je bil tako zatopljen. Zdelo se ji je, da ji je tuj in neznan v takih trenutkih.

Saj sta se v zadnjem času itak tako redkokedaj videla, in ti kratki hipi so ji bili tem dražji.

„Godba?“ je vprašal Grigorij kot da se je zbudil iz sanj. „Vrag vzemi to godbo! Slišati bi morala enkrat, kakšna godba igra v moji duši . . . To je godba!“

„Kakšna godba pa?“ ga je vprašala Matrona in mu vznemirjena zrla v oči.

„Sam ne vem, kakšna . . Niti popisati ti ne morem, in če bi tudi mogel, ali bi me mogla razumeti? Moja duša je kot v žerjavici . . . ven bi rad, daleč, daleč ven . . da bi se mogel razvijati v vsej svoji moči . . . Ah, jaz čutim moč v sebi — neukrotljivo moč! Ko bi se na primer izpremenila tale kolera v človeka . . . v junaka takorekoč, v Ilijo Muromca, hočem reči . . , potem bi se pač kosal ž njo!. . Naprej, na življenje in smrt! Ti si močna, in jaz, Griška Orlov, sem močan . . poskusimo, kdo je močnejši! In vrgel bi jo ob tla in jo zadavil, in če poginem pri tem za moj del tudi sam . . . Na zeleni dobravi bi mi postavili potem križ z napisom: ‚Grigorij Andrejev Orlov . . . ki je rešil Rusijo kolere‘. Niti besede več.“ —

Lica so mu gorela, in oči so mu iskrile, ko je govoril.

„Ti moj ljubi, pogumni!“ je šepetala Matrona ter se nežno privila k njemu.

„Z vso silo bi se vrgel na njo, razumeš? Ne radi moje koristi — samo, da bi bilo ljudem življenje lažje . . . Tukaj vidim ljudi, kakor na primer doktorja Vaščenka, ali dijaka Hohnjakova — ti delajo, da se moraš čuditi! Že zdavnaj bi morali umreti od same utrujenosti . . . Meniš li, da delajo za denar? Za denar ne more nobeden človek tako delati. Višji zdravnik ima dovolj, ne potrebuje denarja, je bogat mož. Ko je zadnjič zbolel, ga je doktor Vaščenko zastopal štiri dni in štiri noči, ves ta čas ni bil niti enkrat doma . . . Denar ne igra tukaj prav nobene uloge; iz usmiljenja delajo. Ljudje se jim smilijo . . . in zato se žrtvujejo . . , in za koga? Za vsakogar . . celo za Miško Usova! Ta Miška bi moral po pravici sedeti v sibirski kaznilnici, kajti vsakdo ve, da je Miška tat, ali pa še kaj hujšega . . Toda ozdravili so ga, kakor vsakega druzega . . . in bili so čisto srečni, ko je vstal z ležišča, in smejali so se od samega veselja . . . Ravnoisto veselje, glej, bi rad občutil tudi jaz . . . tako popolnoma . . zadušil bi se v takem veselju! Zavist se me loti, če vidim, kako se veseli, vroče mi postaja samega poželjenja, storiti isto kot oni. A kako naj začnem? . . . Ah . . . vrag me vzemi!“

Zamahnil je z roko, da bi izrazil svoj obup, nato pa se je zatopil zopet v globoko razmišljevanje. Matrona je molčala, srce ji je burno bilo. Razburjeno razpoloženje njenega soproga je imelo za njo nekaj skrivnostnega v sebi. Slišala je iz njegovih besed natančno doneti žarko strast, s katero je sledil svojemu nenadnemu, za njo nepojmljivemu nagonu. Potrebovala je soproga, ne pa junaka . . .

Prišla sta do roba strmega obrežja in vsedla sta se drug poleg drugega v travo. Od spodaj so zrli proti njima košati vršički mladih brez. V globočini je ležala že modrikasta megla, dišalo je po strohnelem listju, po smrečju in vlažni zemlji. Sem in tja je zavel lahen vetrič, vršički mladih dreves so tiho šumeli, in ves kotel se je napolnil z nekim pritajenim šepetom, kot da bi bila kakšna ljubljena oseba zadremala v varstvu teh drevesc in bi se ta bala, zbuditi jo. Na nebu so sijale zvezdice, in v mestu so bleščale lučke, ki so izgledale v temnem ostrem ozadju kakor žareče cvetke. Molče sta sedela Orlova. Grigorij je bobnal s prsti po svojih kolenih, dočim ga je Matrona motrila in tiho vzdihovala.

In naenkrat je položila roke krog njegovega vratu, naslonila glavo na njegova prsa in pričela šepetaje:

„Grišenka, ti moj zvesti, ljubi! Kako dober si zopet z mano, ti moj pogumni sokol! . . . Sedaj živiva ravno tako kot takrat, po poroki — niti ene hude besede mi ne rečeš, razgovarjaš se z mano, odpiraš mi svojo dušo . . . Niti enkrat me nisi ozmerjal . . “

„Ali si pač že zopet želiš? . . Če hočeš, te pa enkrat pretepem!“ se je šalil, dočim je čutil v srcu edino le usmiljenje in ljubezen do nje.

Pogladil jo je nežno po laseh, in bilo mu je tako dobro pri tej očetovski ljubeznivosti. Matrona se mu je dozdevala v resnici kakor otrok. Sedela je že na njegovih kolenih in se še privila tesno in gorko k njemu.

„Ti moj ljubi!“ je šepetala.

Vzdihnil je globoko in iz njegovih ust so vrele besede, ki so bile njemu in njej povsem nove.

„Ah, ti moja revica! Mačica ti! Pravzaprav res nimaš nikogar druzega na svetu, ki bi ti bil bližji, kot tvoj mož! . . . In tako prežeče škiliš vedno name! . . . Če sem te včasih žalil — storil sem to iz samega gnjeva, Motrja! Živela sva v svoji luknji . . . videla nisva nobenega solnčnega žarka, poznala nobenega človeka. Sedaj sem se rešil te votline, postal sem zopet človek. Kako slep sem bil za svet in za življenje. Sedaj razumem, da bodi žena možu najbližja v življenju, njegova srčna prijateljica takorekoč, kajti ljudje so kače in gadje, če hočem govoriti resnico . . . Samo grizli bi človeka. — Tako na primer ta-le Promil, ta-le Vasjukov . . . ah, vrag ž njimi! Pustiva jih, Motrja . . . Dvignila se bova, samo pogum! Po človeško bova živela, z razumom . . . Kaj? To hočeš, moja ljuba, mala noričica?“

Jokala je veselja nad bodočo srečo, katero jo ji je slikal, in odgovarjal ji je s poljubi.

„Ti moja edina!“ ji je šepetal in jo poljubljal.

V nežnem objemu sta sedela tu in poljubljala sta drug drugemu solzna lica. In še dolgo je govoril Orlov v tem, za njega tako nenavadnem načinu . . .

Postalo je že popolnoma temno. Neštevilno zvezdic je zaplamtelo na temnem nočnem nebu, ki je zrlo s svečano resnobo na zemljo. Na dobravi je bilo tiho kakor gori na nebu . . .

Dalje prihodnjič.

Ljudska morala.

Češki spisal J. S. Machar. — Poslovenil A. S.

V jeseni letošnjega leta sem prebival nekoliko tednov v neki nižje avstrijski vasici. Nekaj njenih hišic, vseh skupaj je kakih petdeset, je raztrešeno ob podnožju nevisokega gorskega grebena, na katerem stoji grad, bivališče barona R., na vzhod, zapad in jug pa se razprostira neskončna ravnina, na kateri se vidijo samo temne proge bujnoraslih vrb v znamenje, da tekó tam vode Donave. Vasica ima šolo in cerkev, nekoliko krčem, dva trgovca, pri katerih se dobi kavo, sladkor, žganje, pivo v steklenicah, srajce, čevlje, razglednice, smodke. Oba trgovca sta žida — torej vasica, kot jih imamo pri nas. In pokopališče okoli cerkve, kot pri nas, in na šoli zamazana okna, mestoma zalepljena s papirjem — kot pri nas . . . Moj hišni gospodar se je imenoval Schwingenschlögel in je imel pri sebi hčer. Ta je imela sina, ki se je tudi imenoval Schwingenschlögel. Na dvorišču, na vidnem mestu, ravno pod oknom, je dišal gnoj, vzadaj pri hlevu pa je rasel oreh, v katerega senco mi je postavil stari Schwingenschlögel klopico in mizico, ker je takoj drugega dne zapazil mojo navado, opazovati počenjanje gosi, rac in kur na dvorišču. Gledal sem po cele ure na to pestro družbo in mislim, da je to najbolj zanimivo gledališče sploh; ta mali svet ima svoje scene, svoja pravila, svojo tragiko, komiko in toliko privlačnih sil, da se človek, sit ljudskega gledališča in enostavnosti njega pripomočkov, rad skloni k tem životinjam, jih opazuje in pusti, da se odpočijejo njegovi živci in misli. Kakšna krasna slika je na primer ta: naše putke so bile brez petelina. Stara Schwingenschlöglovka je zaklala petelina na žegnanje, ker so dobili tedaj obisk. Nekaj se je moralo zaklati in petelin je bil baje že tako star, da je bil skrajni čas za njegovo smrt. Zapuščenost kur je opazil lep sosedni petelin in dan da dan tako okoli sedmih se je preril skozi plot, zakikirikal, šel k zapuščenim damam in, spuščaje pred njimi jedno perut, se je pomikal k njim kloneč galantno glavo z rdečim grebenom, kar je za putke gotovo dokaz njegove največje pozornosti. In prebil je z zapuščenimi kurami celi dan. Ob zatonu solnca se je vrnil zopet skozi odprtino v plotu na svoje dvorišče.

Hočem povedati, da sem se zaljubil v to življenje na dvorišču. Opazoval sem ta raj v največje začudenje starega Schwingenschlögla, ki si ni mogel razložiti moje zadivljenosti. Usedel se je neko jutro k meni, in medtem, ko se je lovil njegov vnuk Leopold po dvorišču s teletom spremljan pri vsakem obratu od prestrašenih vzkrikov kur, trobentanja gosij in gaganja rac, mi je razlagal to-le: Sedaj ni ničesar v vasici. Morali bi priti prej. Bila je tu skoro revolucija. Z župnikom so imeli lepo vojno. Oni da verujejo, da dajejo Bogu, kar je božjega, toda da tudi zahtevajo, da se župnik obnaša, kot se za njega spodobi. Toda župnik — kaj bi dejal? Pridigovati je znal zares lepo, pridigoval je, da so ženskam tekle solze z očij in je kmete ščegetalo v grlu, in kadar je pel v nedeljo pred oltarjem, tedaj je človeka spreletelo po hrbtu — — — Toda tak župnik mora vedeti, da mora živeti tudi izven cerkve kakor božji sluga. In tega župnik ni storil. Komaj je odslužil mašo — kaj bi dejali, kam je šel? — H Kohnu, k židu na trg. Tam je tičal do obeda. Komaj je takrat odšel za malo časa, da je pogoltnil obed in je že bil zopet pri Kohnu. Ničesar ni kupoval, ničesar popil, samo sedel je tam pri pultu in sicer raditega, ker je tam sedela Kohnovka — če sem že videl Kohnovko?

Ničesar ni na njej, debela ženska, lasje ščetinasti in ustnici kot dve papriki. Pa župnik je norel za njo. Sedel je tam in se zagledal v to židovko — on katolik, sluga božji! Kohn je bil doma, župnik je bil pri njih. Kohn je bil po opravkih, in župnik je bil zopet pri njih. In še v župnišče jo je poklical včasih in ako uvažujemo vse to, se ni treba čuditi, ako se je zgodilo to, kar se je. Res je, da se čita v časopisih, da koljejo židje krščanske deklice in pijejo njih kri, resnica, da so nam križali Jezusa, istina, da imajo talmud in sinagoge, kamor nima pristopa krščanski človek — — a župnik, katoliški dostojanstvenik se poniža k takile židovki in se spoprijatelji z židom! In ako bi se vsaj trudil spreobrniti jo — toda ne, niti najmanjšega poskusa ni napravil! No, naši kmetje so mu posvetili. Prestali so hoditi v cerkev, ženske niso smele k spovedi, niso smele k blagoslovu in pismo so pisali nadškofu na Dunaj, da prestopijo vsi k luteranstvu, ako ne napravi redu . . . In pomagalo je. Župnika so citirali na Dunaj — oni tam imajo baje velik strah pred luteranstvom — in prišel je nazaj in še tisto noč se je odpeljal z vlakom proč. Nobena ločitev, noben z bogom, noben ga ni videl. — Kam bi prišli, ako bi imeli take božje služabnike. Župnik mora biti vzgled občini, župnik ima vsaki dan Kristusa v rokah in obhaja se vedno in obhaja tudi druge — raditega mora soseska paziti, da ima čiste roke in čista usta. In ta Kohnova — no, moram jo prej videti . . .

„Ali je Kohn stalno tukaj?“

Gotovo, lahko si tam kupim cigar, on ima vse, je ravno na sredi trga,